

– Azzal se sokat fognak fújni – mutatott Fischer detektív a Klauzál téri mulató járdája előtt heverő szakszofónra.

– Kár érte – jegyezte meg Gordon, amint a több helyütt is oxidálódott hangszert nézte a szemerkélő eső szűrte későesti lámpafényben. Az oxidációtól akár még játszani is

lehetett volna rajta, de a szakszofón fémtestét több helyütt mély horpadás törte meg, egy helyütt pedig felszakadt a fémcső, mintha karom markolt volna bele.

– Ezért? – kapta Gordon felé a fejét a fiatal detektív. – Ezért?

– Ezért – bólintott Gordon, majd a hangszer gazdájára pillantott, aki bizonyára keservesen siratta volna szeretett hangszerét, ha éppen nem holtan hever egy akkora pocsoltyában, amelyet könnyebb lett volna átúszni, mint megkerülni. Még társa is akadt, lévén az olajoson csillogó, mocskos vízben dagadt szivarvég úszkált, melyről csak második pillantásra derült ki, hogy mi volt pontosan. A detektív éppen undorodva méregette. Talán a halott muzikus szivarja volt, talán másé, a vér azonban, amely a test alól szívárgott a tócsába, egyértelműen az ötvenes férfihoz tartozott. Talán nem is szívárgott az a vér, hajlott közelebb Gordon, talán csak az esőcseppek mozgatták akként az olajos, mocskos tócsa felszínét, hogy a vérfolt is terjedni látszódjék.

– Mert maga szereti a szakszofónt? – rántotta meg nyakkendőjét a detektív.

– Mert maga nem? – nézett rá Gordon kalapja karimája alól. Kedve lett volna ugratni ezt a fiatalembert, kicsit kekeckedni vele, mert olyan hivatalos volt, olyan személytelen, olyan pökhendi, ahogy a kopaszodó, korpulens férfi holtteste fölött állt. Áradt a testéből az áldozat iránti megvetés, valamint a fiatal emberek és a frissen kinevezett kerületi rendőrkapitányok frissen detektívvé avanszált vejeinek beképzeltsége és mindentudása.

– Én a hegedűt szeretem, meg a cimbalmot – vágta rá Fischer, és Gordon egyelőre csak annyit kívánt, hogy a detektív ne csapjon bele egy nótába, mert az több szempontból is helytelen lett volna. – Ez itt – rúgott bele az árván maradt szakszofónba Fischer Albert – csak nyekereg, nem zene ez, mondom én magának.

– Idézhetem? – pillantott rá Gordon.

A kérdés látványosan megakasztotta a detektívet minden bizonytalanság magvas belső gondolatmenetében, mert kezét elegánsan szabott nadrágja zsebébe dugta, elővillantva lapos hasára feszülő mellényét, amelyen megcsillant

CUKORBORSÓ REZSŐ KÉTPENGŐSE*

(Első rész)

a minden bizonnyal színarany óralánc, arcára pedig ahhoz hasonlatos kifejezés ült ki, mintha gondolkodna. Gordon sejtette, hogy Fischer felügyelőnél ez csak tanult viselkedés, többektől ellesett apró mozdulatokból összeállított gesztikulációsorozat, amely a felületes szemlélőnek azt sugallhatta, hogy Fischer detektív ténylegesen gondolkodik.

82 – Nem – közölte végül Fischer – nem idézhet – azzal előhúzta kezét a zsebéből, és az egyenruhás rendőrré pillantott. – A laborkocsi mikor érkezik, fiam?

– Alig tíz perce telefonáltam a kapitányságra, felügyelő úr – felelte a negyvenkörüli férfi, aki annyi mindent látott és hallott már, hogy sem a helyzet, sem a hangnem nem zavarta többé. Tekintetét a Rákóczi út irányába vetette, arcéle nem volt sem hősies, sem harcias. A téren egy kövér és köszvényes aszszony terelgetett cirkuszszátorméretű esernyője alá bújva egy kövér és köszvényes tacskót. Valaki édesbús nótát dalolt az eső ütemére. Az egyik ablak mögött mintha félpucér nő alakja suhant volna el – mindhárman egyszerre néztek oda, akárha megérezték volna hatodik érzékükkel, majd elsőként Fischer kapta el tekintetét, és szögezte a halottra, aztán Gordon pillantott a mögöttük álló, szebb napokat soha nem látott kocsmára, végül az egyenruhás rendőr igazította irányba arcélét.

– Mi történt? – kérdezte Gordon a feketeöltönyös halottra mutatva. – Mármint maga szerint.

– Leszúrták – felelte a detektív, majd leguggolt, és megmarkolta a halott jobb vállát. – Segítsen.

Gordon rövidke habozás után leguggolt, és segítette a hátára fordítani a férfit. Ha nagyon őszinte akart volna lenni, akkor nem sok különbség volt a tarkója és az arca között, de ezt a sort már gondolatban kihúzta a cikkből. Az enyhén borostás, beesett, hamuszürke arcban két szürkés szem ült. Az egyik nyitva, nem a csodálkozástól, hanem inkább a meglepetéstől, hogy csak most jutott eszébe valakinek leszúrni őt, a másik félig csukva. Vagy félig nyitva, támaszkodott Gordon könyökével a térdére. Amint megtalálta egyensúlyát, Fischer észbe kapott, és felpattant, de már elkésett: raglánja szára az alatt a másfél-két perc alatt minden magába szívott, amit a pesti járda a szutykos októberi estén kínálni tudott: kutyaurüléket, vért, hamut, dohányszálakat, köpetet, kenyérmorzszát, olajat, meg persze egy kis vért is. Gordonnak korábban eszébe jutott, hogy figyelmezteti a detektívet a guggolás veszélyeire, de aztán úgy döntött, ha van olyan nagyfiú, hogy ennyi idősen a rendőrkapitány veje és detektív legyen, akkor új kabátra is futni fogja, de legalábbis pucerájra. Majd ő is megtanulja, miért jó a vastag zakó, alatta a vastag pulóver, meg az ing alatt egy trikó – és hogy miért hordanak az öreg detektívek a legjobb esetben is háromnegyedes kabátot.

Mialatt Fischer átkozódva pucolta kabátja szarát, Gordon előszedett zakója zsebéből egy cigarettát, megforgatta ujjai között, hogy kicsit lazuljon a

dohány, mert kedvenc török cigarettáját egy ideje zavaróan keményre sodorták, ami önmagában persze nem volt baj, de olyan erősen kellett szívnia, hogy esetenként homloka behorpadásától tartott. Kifújta a füstöt, felnézett az egyenruhásra, aki acélos tekintettel továbbra is a Rákóczi utat kémlelte, jóllehet nem láthatta, majd Fischer detektívre nézett, akit teljesen le-

83

A szakszofonost mintha már látta volna valahol, de olyan jellegtelen volt az arca, hogy nagyjából bármelyik zenész lehetett, akit Philadelphia és Zugló között egyszer látott, amint két kézzel markolja különös hangszerét. Bármelyik lehetett volna, fújta ki a füstöt, kivéve azt az égnek álló hajú meszticet, aki óriásira meresztett szemmel fújta a baritonszakszofont a Cotton Clubban valamikor 1928 telén. Úgy festett az a harlemi férfi, mint Ton-Ton Macoute, a vudu vallás rettentő mumusa egy filléres magazin rajzán; Gordonnak jó időre el is ment a kedve a Cotton Clubtól és Duke Ellingtontól a bandájával egyetemben, ám az instrumentum hangja beleégett a fülébe, és ahogy elnézte a halottat meg annak baritonszakszofonját, megint átfutott rajta a borzongás, és nem azért, mert a gyilkos arra se vette a fáradságot, hogy áldozatából kihúzza a rövidnyelű kést, amely szíve fölött hatolt a bordák közé. Ócska, régi bugylibicska volt, amiről tudta Gordon, hogy sokkal veszélyesebb, mint amilyennek látszik, lévén ezeknek az élét még rendes, tisztességes svéd acélból készítették, és akinek a markában így elkopott az őzagancsból készült markolat, az nem csak, hogy sokat használta a kést, de gondját is viselte, aminek fontos eleme az állandó élezés. Szakértő kézben egy vékony és borotvaéles penge egyetlen pillanat alatt megtalálja az utat két borda közt, és pont annyira hosszú, hogy csak egy kicsinyt döfjön bele a szívbe, hiszen annyi elég is. Daloskedvű dízőzők szoktak dalolni a kicsi bántástól hirtelen vérző szívről, nem is sejtve, mennyire igazuk van. Ám míg a dízőzők dalában a szívfájásból fel lehetett gyógyulni, addig a Klauzál utcában ebbe bele szoktak halni.

Közelebb hajolt. A férfi borostával takart, jelentéktelen állán zúzódás sötétlett. Vagy verekedett merénylőjével, vagy még élt, amikor a tócsába zuhanva beverte az állát, mert a szíve még pumpált oda egy kis vért. Szeme alatt másik bevérzés sötétlett. Gordon szája sarkába tolta a cigarettát, és lehajolt a férfi kezéhez. Jobb kezén nem látott sérülést, ám a bal bütykein felszakadt a bőr, pont annyira, hogy kiserkenjen a vér. Már ha lett volna elég ideje, és nem pumpálta volna ki az utolsóként küzdő szív az olajos pocsoltyába, a kedélyesen ringatózó szétázott szivarvég mellé.

Ez három mondat, egyenesedett ki Gordon, ha minden belead, akkor öt, amiből egyet kihúzza a Lukács, marad négy. „Holtan talált zenész három gyereket hagyott maga után árván, ésatöbbi, tettesét a rendőrség, ésígytovább, talán

szerlemfeltés, de bizonyára nem rablás, a tárcájában egy ötpengős lapult, és még tovább, *Az Est* tudósítója továbbra is...”

84 Ekkor megérkezett a laborkocsi, kivágódott a hátsó ajtaja, és kiszálltak belőle azok a férfiak, akik a a halált beálltát követő nyomrögzítés futószalagja mellett őriztek meg mindent, amit érdemes volt, meg amit nem, azt is. Gordon félreállt, biccentett a Sugár nevű marcona alaknak, akinek a kezéből csak a bikacsók hiányzott, de mikroszkóppal felszerelve is ugyanolyan félelmetes ellenfél volt, sőt. Sugár a detektívhez lépett, aki intett az egyenruhásnak, Gordon pedig az úttestre pöccentette a csikket, és belépett a Filippovits nevű kocsmába, amelynek tulajdonosa azt híresztelte, hogy egykoron maga Sissi tért be hozzá népes kíséretével egy kisfröccsre, s ennek emlékére még egy emléktáblát is festetett a Nagy Diófa utcai címfestővel. Díszes előélete ellenére a kocsmá nyáron lebuj volt, télen késdobáló, a kettő közt azonban elviselhető italmérés, szerda és szombat esténként zenés multság ígéréssel.

A pocsolójában a hátán fekvő férfi is az ígért multság szerves része volt, magyarázta Gordonnak a pultos, akit annyira megrendített a zenész halála, hogy riadalmában nekiállt folyóvíz alatt elmosni a borospoharakat, ahelyett hogy a mosogatólébe dugdosta volna őket pár pillanatra.

– És a neve? – kérdezte Gordon.

– Mármint a nevem? A nevem? Zahler Imre, de nem értem, a nevemnek...

– Az ő nevére gondoltam – intett Gordon az utca irányába. A távolból látta, hogy a kövér hölgy a téren a hatalmas ernyő oltalmában fogadóórát tartott, és két sorstársával együtt nézegették dagadtra hízott ölebeiket.

– Az Esperesére? – nézett rá szomorú szemével a csapos, aztán sóhajtott, letette a poharat, és hátralépett. Falába tompán koppant a kopott padlón.

– Esperes?

– Espár Artúr – bólintott a férfi, és kezét törölte kötényébe, ami messze többet láthatott az életből, mint amennyit egy köténynek látnia illene. – Esperes.

– Értem – nézegette a pult mögött az üvegekkel teli polcot Gordon, hátha talál valami kedvére valót.

– Mit iszik?

– Köszönöm, most semmit – felelte Gordon. – Munka közben, tudja.

– Ó – bólintott a pultos a kellelénél kicsit nagyobb lendülettel, amitől a feje tetején balról jobbra fésült pártucatnyi hajszál elszabadult, és a homlokánál lengedezett.

– Régóta zenélt itt az Esperes? – kérdezte Gordon, aztán meggondolta magát. – A rendőrök mit kérdeztek?

– Azok? Semmit, be sem jöttek – rántotta meg csontos vállát Zahler. – Biztos nem kér inni? Egy gyengéd kisfröccsöt? Egy zsenge viceházmestert? Egy barátságosan nagyfröccsöt? Valami erősebbet?

- Szóval mióta?
- Hát, tetszik tudni...
- Gordon. Gordon Zsigmond – tolta névjegyét a pulton Zahler felé. –

Az Esttől.

- Ó – kerekedett el a férfi szája. – Én is benne leszek az újságban? 85
- Az attól függ.
- Éspediglen?
- Ha sikerül megtalálni az Esperes gyilkosát, akkor talán.
- És ha nem?

– Akkor nem, lévén nem tudott nekem meg a rendőrségnek eleget segíteni az elvetemült emberölő kézrekerítésében – cifrázta Gordon, tudván, hogy ennek a cirkalmas maszlagnak mindenki bedől.

– Három éve – nyelt egyet Zahler, amitől először ádámcsutkája ugrott egy nagyot, majd a lendület a feje tetejéig is elért, megrezzentve a szürkés hajszálakat. – Akkor került ide, mert a tulajdonos, tudja, az azt akarta, hogy új közönséget hozzon magával az új muzsika. Tetszik érteni, ugye.

Gordon körbepillantott. A falakon lógó bekeretezett filmplakátok valójában a lepergő vakolatot voltak hivatottak takarni, a hátsó traktusban a zenekarnak félrekerített részen bokáig ért a cigarettahamu, a plafont ujjvastagon fedte a felszálló füst szürkéssárga lepedéke, a székek csámpásak voltak, az asztalok ingatagok, a vendégek egy része csámpás, de mindegyik ingatag. Aki ült, az jobbra-balra ingott, aki ment, az meg csámpásan rakta egymás után lábait. A helyiséget olcsó bor és szutykos szerelem szaga töltötte meg, az ablakokat hártyszerűen fedte a pára, a sarokban álló vaskályhában hamvadni látszott a tűz, a kalaptartón pedig olyan kalap lógott, amelyről Gordon el nem tudta képzelni, hogy bárkinek is jó oka lehetne a fejébe csapni. Mialatt tekintete bejárta a nagyinak nem nevezhető kocsmát, a pultos bort töltött bort az eltévedt kubicosnak, aki bütykös ujjáival szájához emelte a poharat, és nagyokat nyelve ivott, miközben egy-egy korty maradéka a szája sarkán magára hagyott borosta erős szálai közt csordogált az álla felé.

- És a zenekar többi tagja?
- Hogy azok mióta zenélnek itt?
- Az is érdekel, de egyelőre jobban, hogy hol vannak.
- Elmentek.
- Haza?

– Ugyan – legyintett csapos. – Mentek tovább, játszani. Ki ide, ki oda. Nem lehet ebből megélni, kérem, maga is láthatja.

Gordon látta.

– Az egyik orfeumba a Nagymező utcában, a másik színházba a körúton, a harmadik meg, az, aki dobol, egy ilyen... – intett Gordonnak, hogy hajoljon közelebb – *vetkezős* házimulatságba jár, tudja.

Gordon tudta, de mégsem.

86 – Nem hallott még róla? – szörnyülködött a csapos. – Én is csak tőle hallottam, hogy szóval az ilyen nagypolgári lakásokban, meg zuglói villákban, sőt a Svábhegyen, hogy akkor ott összegyűlnek az urak, meg pár hölgy is, de azok nem olyanok, hanem *olyanok*, amelyikek a zenére *vetkeznek*. Pucérra – tette még hozzá Zahler elkerekedett, az izgalomtól kicsit könnyes szemmel.

Micsoda világ, micsoda erkölcsök, lamentált Gordon.

– Úgy-e? Látja maga is, hova jut a rendes ember világa, amilyen maga meg én. Mindent a pénzért – ingatta a fejét.

Mert hogy az ilyesmi jól fizet, javasolta Gordon.

– Ha maga azt tudná, rögvest dobos lenne, mint az Orlay Csöpi annak a négus Briggsnek a zenekarjában – sóhajtott Zahler, miközben Gordon fél szemmel kipillantott a kocsmá elé, ahol a járdán még neki sem kezdtek a tényleges nyomrögzítésnek. Sugár legendásan lassú volt, cserébe viszont nagyon alapos, s csak kivételes esetben volt hajlandó ellentmondani jelszavának, miszerint „a lassú munkához idő kell”. Gordon ismeretei szerint kivételes eset eddig még nem adódott, és az Esperes sem annak látszott.

– Vagy mint ez a maga dobosa, a...

– Szatyor.

– Az – bólintott Gordon.

– Ismeri?

– Nem – felelte Gordon. – Miért? Ő ismer engem?

– Nem hiszem.

– Na, látja – szedett elő Gordon egy cigarettát, és elkezdte ropogatni az ujjai között. – Mert ha ismerne, egészen más lenne a helyzet, ugyebár. – A pultos tágra nyílt szemmel figyelte, ahogy az apró szálak a pultra potyognak, ám megelőzte őt az egyik asztaltól mágikus gyorsasággal Gordon mellé szivárgó, egészen kicsit foszforeszkáló hajú, lófogú fiatalember, aki azonnal tenyerébe söpörte a szálakat a pultról, amint Gordon a szájába dugta a cigarettát.

A kubikos letette a poharat, és megtörölte az állát.

Mintha megállt volna az idő, lobbantotta Gordon lánggra a gyufáját.

Talán meg is állt.

– Nem lehet, hogy az Esperest az egyik kollegája bökte agyon? – fújta ki Gordon a füstöt.

A pultos jobb keze kisujjának utolsó percével tett rendet a hajszalak között, a feje tetején.

– Mert esetleg részt akart a...

- Tutiból?
Abból, bólintott Gordon. A tutiból.
– Látja ott a Cservenkát? – mutatott a pultos a sarokban kókadozó, absztraktul kövér férfira egészen tűrhető kecskeszakállal.
Gordon látta.
– Na, az a helyzet, mint vele.
A tutival? Az Esperessel? A...
– A Cservenka minden szerda este ki van zárva, mármint a lakásból, amíg Cservenkáné...
– ...született Mogyoróssy Eleonóra Anasztázia – szólalt meg Cservenka a sarokból.
– ...annak rendje és módja szerint hancúrozik egy fiatal balett táncossal, aki...
– Ellikém! – kezdett el zokogni Cservenka, Gordon pedig hamuzott egyet. – Miért hagyta el engem?
– Na látja. Az van kizárva – magyarázta Zahler –, hogy az Esperest valamelyik kollegája bökte volna le, az isten nyugosztalja szegényt.
Gordon aziránt érdeklődött, hogy miért.
– Mert, kérem szépen, miután a műsor a nagy sikerre való különös tekintettel abbamaradt, a muzikusok összehapolták hangszereiket, és elpuoltak, kivéve az Esperest.
Aki... terelgette Gordon a pultost. Aki...
– Mert az Esperes az egyik asztalnál üldögélt, és egy olyan ki-sebbforma, különös cigányemberrel beszélgetett. Olyan fekete volt az arca, mint annak a Jolsonnak a filmben – magyarázta, a j-t jének, az s-t esnek ejtve. – Énekes. *Jazzénekes*. A címe. A filmnek. Meg a Jolsonnak is. A szerepe. Látta?
Gordon bólintott, majd visszaterelte Zahlert a medrébe:
– És attól még nem várhatta meg valamelyik társa az Esperest?
Az Esperes mellé most tették le a hordágyat, hogy azon a Bonctani Intézetbe vigyék.
– Rohantak azok, mintha tűz ütött volna ki – legyintett Zahler.
– Ki is ütött – jegyezte meg a lófogú fiatalember mögülük. Gordon megfordult, és látta, hogy aprólékos műgonddal, egy apró kis csipesz segítségével tömködi be a dohánytörmléket egy még egészen elfogadható állaptú, félig elszívott cigarettába. – A Dörfler bácsi megint felgyújtotta a konyhát – intett a Nyár utca felé.
– A Vidor bácsi, tudja, a Dörfler, nagyjából kéthetente felgyújtja a konyhát – magyarázta a csapos. – Soha nem akarattal, meg nem is nagyon, a legtöbbször csak a függöny ég.
– És a tűzoltók? – kíváncsiskodott Gordon. – Mert én nem hallottam őket.

– Ó – legyintett a lófogú fiatalember, és beletúrt foszforeszkáló hajába.
– A tűzoltók már nem is jönnek ki, mert nem nagyon hívjuk. Kérem, fel vagyunk készülve, van a gangon két vödör homok, de most arra sem volt szükség, mert még időben letéptük, miután meghallottuk az öreg jajgácsolását, leszaladtam hozzá, szóval letéptük, mármint a függönyt, és kidobtuk az ablakon. A Vidor bácsi ragaszkodott hozzá, hogy őt is dobjuk ki a függöny után, mert azt az imádott Joli felesége varrta, és nélküle az élete egy köpetet sem ér, de a Varsányi Elek a harmadikról adott neki egy pohárka...

88 Gordon lassan visszafordult a pulthoz, mert a lófogú fiatalember már nem neki magyarázott, lévén a kubikos elkövette azt a hibát, hogy a szemébe nézett, és ahogy Gordon látta, onnét nem volt menekvés.

– Családja volt az Esperesnek?

– Három volt neki, egyedül nevelte mindet – bölintott a pultos. – A Mancika, a Malvinka, meg a Tivadar. Egyformán szerette őket, és csak a Tivadart verte, a lányokat soha.

– A felesége?

– Őt egy ideje már nem nagyon verte, mert a tüdőbaj miatt nem tudott visszaütni, és az Esperes szerint úgy már nem volt meg a sava-borsa – sóhajtott a pultos. – Aztán az Ilonka meghalt, itt fújták közösen, hogy meglegyen a temetésre való – mutatott a sarokba, a feketére kopott padlóra Zahler. – Szóval a kicsik kalapoztak, én meg ingyen adtam nekik a fröccsöt, mármint nyilván csak a kicsiknek, olyan piszkosul meleg volt, hogy csak na.

– És akivel beszélgetett? Mármint ma este – tett Gordon egy újabb kísérletet arra, hogy a diskurzust valamelyest követhető irányba terelje.

– Azt én nem ismerem – vont a vállát Zahler. – Olyan kis cigányember volt, jóféle kalap a fején, a bőre, tudja, sötétebb volt, mintha négus lett volna, de nem az volt

– És mit csináltak?

– Az Esperesék játszottak, a cigányember hallgatta őket, ivott két korsó sört, az egyik mellé elrágott egy kupica kisüstit, egy szót sem szólt, az ujjai közt forgatott egy pénzérmét, aztán amikor végeztek, odaszólt az Esperesnek, aki odament, leült, diskuráltak, de kultúraltan, nem volt semmi kiabálás meg olyasmi, aztán csak azt láttam, mert közben bejött a Hetényiné, hogy a papucsának a bojtját keresi, amit, tudja, vagy a kutyája szokott ellopni papuccsal együtt, vagy az a hülye unokája, papucs nélkül, szóval erről értekeztünk – nyalta meg a száját a pultos -, amikor a cigányember felállt, mondott valamit az Esperesnek, azzal kiment. Utána az Esperes összepakolt, kicsit sebtében, kiment, és le lett szűrva.

– Talán a cigányember által? – érdeklődött Gordon. – Az nem lehet?

– Ááá – legyintett Zahler. – Azok nem olyanok. Nótát húzni tudnak, talpalávalót is, reggelig bírják, meg még azután is, de nem afféle öldöklős banda,

tudja. Én csak tudom, a dzsesszes zenekar előtt évekig játszott itt egy cigánybanda, soha nem böktek meg senkít se, csak a vonóval az asszonyok vállát – kacintott Gordonra

– Lehet, nem is igazi cigány volt – jegyezte meg a lófogú fiatalember.

– Miért gondolja? – fordult felé Gordon.

– Mert egy olyan volt a lábánál, egy mindjárt mondom, amit pengetni kell, és...

– Gitár – bólintott Zahler.

– Gitár? – ráncolta a homlokát Gordon. – Gitár volt a cigányembernél?

– Vagy egy oltári nagy hegedű vonó nélkül – bólogatott lelkesen a lófogú fiatalember.

– Vagy az – bólintott a csapos is.

Gordon elnyomta a cigarettáját, megköszönte Zahlernek a segítségét, biccentett a többi kuncsaft felé is, aztán megállt a véres, olajos és immáron üres tócsa mellett, és nézte, ahogy a hullaszállító a kátyúkat kerülgetve úgy kanyarog az úton, akárha a sofőr nagy részegségében össze-vissza rángatta volna a kormányt, de Gordon biztosan tudta, hogy volt benne rendszer. Mert ha már a hullaszállító sofőrje is rendszer nélkül rángatja a kormányt, akkor megette a fene az egészet, húzta össze magán zakóját, és elindult a szerkesztőség felé, ahol nemcsak írógépek és telefonok voltak, hanem meleg is.

2.

– „Csak az eredeti, valódi jó rumbára táncolj

Ami tele van e bolondító dallammal, ó

Úgy csap le akár a pumpa, terád e rumba

Babám, rögtön feláll, s partnerre vár.”

– Uramisten – nyögte Gordon halkan, és körbenézett, valaki meghallotta-e. A jelek szerint ő is ugyanannyi figyelmet kapott, mint amennyit ez a rumbának álcázott bolondság, ami az első pillanattól kezdve olyan érzéssel töltötte el, mint amikor éjjelente ropogós murván sétál: az apró kövek lapockái között dörgölték bőrért, fogai alatt csikorogtak. Ezt most bírnia kellett, lévén ide hívta megbeszélésre Incze Sándor, a *Színházi Élet* főszerkesztője. Máskor és máshol nem jó neki, közölte a telefonban, csak ezen a csütörtökön, csak az Otthon Írók és Hírlapírók Körének társalgójában. – Már ha komolyan gondolja, hogy segítsen magának ezzel a Szilágyi Klárával kapcsolatban – tudatta kedélyesen a főszerkesztő

előző nap, Gordon pedig sóhajtott, mert a halálos gázoló színésznő ügye különösen érdekelte. Hollywoodban ezzel a sztorival lett volna tele az összes lap, sőt Gordon még Philadelphiában is hallott pletykákat, miszerint bizonyos hollywoodi kezdő színésznőcskék véletlenül vagy balesetet szenvedtek, vagy

90 balesetet okoztak az egyik nagyobb filmstúdió környékén, ekként remélvén felhívni magukra a figyelmet. Szilágyi Klára azonban nem nyilatkozott senkinek azt követően, hogy a Klauzál utcában először egy utcaseprőt sodort el, majd egy Vincze nevű öregembert gázolt halálra egy hathengeres Chryslerrel. Az ügy nagy vihart kavart, bár nem akkorát, hogy mégis ki alakítson kormányt, ha Bethlen nem, Gordon pedig szent esküvel fogadta Lukács szerkesztőnek, hogy riportot közöl a gázoló színésznővel.

A riporthoz vezető út első és egyetlen állomása a mindenkit ismerő és mindenhova bejáratos Incze Sándor volt, helyszíne pedig ez a híres társalgó az Eszterházy utcában, bár Gordon egyelőre nem nagyon sejtette, hogy mitől híres. Talán attól, ült a kissé ragacsos, minden mozdulatra nyikorgó bőrfotel szélére, hogy ilyen pocskék zenéket játszanak mindenféle büntetés és következmény nélkül. A fényesre kopott szőnyeg mintáját már nem lehetett kivenni, a többi bőrfotelben idős kollegák kókadtak, néhányuk még időben lerakta a szivarcsontot vagy cigarettát a hamutálcába, kettőnek azonban ez nem sikerült. Egyiküknek a szájában aludt el a szivar, s mozdult a hortyogás minden rezzenésére, másikuk meg cigarettával a kezében hajtotta mellkasára borostás állát. Keze a fotel mellett lógott, benne az élettelen cigaretta, amely olyan gyatra minőségű volt, hogy ha nem szívták, nem parázlott, és ez volt az öreg hírlapíró meg a kör szerencséje is, bár ahogy Gordon megnézte a szőnyeget, arra jutott, hogy az talán akkor sem kapott volna lángra, ha benzint locsolnak és gyufát dobnak rá.

– „Csak az eredeti, valódi jó rumbára táncolj
Amíg ez a zene a rádión tölcserben szól
Párban vagy családi rumban,
Csupán a rumba divat az idén
Úgy éljek én, úgy éljek én.”

– Melyik divat? – nyögött fel Gordon ismét. – Melyik idén? Melyik kontinensen?
– fújta ki a levegőt bosszúsan, az órájára pillantott, majd mélyet sóhajtott, mert látta, hogy van még negyedórája, mire Incze csatlakozik hozzá, és az a tizenöt perc legalább harmincnak készülődött, mert a gramofón mellett egy fess kisöreg üldögélt, snájdig kravátliban és kockás zakóban, ugrásra készen figyelve, mikor jár le a lemez, hogy újat tehessen fel. Gordon megadóan leszegte fejét, és belemerült a kormányalakítási válságba, hogy alig egy kolumna elteltével megszólaljon mellette egy hang.

– Ne szidja a Sebőt, Zsigmond.

Gordon felemelte a fejét. Egy gömböc állt előtte, egy kövérkés medve inkább feszülő, mintsem feszes öltönyben, majdnem tar koponyával, vékonyra nyírt bajusszal, amely akármelyik hollywoodi vagy római filmbonvivánnak jól állt volna, de nem Bodó Bélának, a *Pesti Napló* tudósítójának.

– Akkor kit szidjak?

91

– Szidja, mondjuk, a Kellért.

– Mert?

– Mert ő írta a szöveget. Tudom – tárta szét rövid karjait a zszurnaliszta -, tudom, és igaza is van, de ne mondja, hogy maga még nem írt olyat, amit később ne szégyellt volna.

– Ha maga azt tudná – legyintett Gordon -, de azt nem kellett senkinek sem hallgatnia. Ellentétben ezzel macskazenével.

– Macskazene? – derült fel Bodó ábrázatja. – Ez kérem, ez rumba.

– Csak azért, mert az a címe, meg a szövegben is benne van, még nem az.

– Miért, maga tud rumbázni?

– Nem kell ahhoz táncolnom tudni, hogy halljam, micsoda össze-csapott fércmű. Gondolom, Kellér nem tette ki az ablakba.

– Oda nem, de az asztalt megtöltötte a kávéházban egy héten keresztül – emelkedett lábujjhegyre Bodó.

– Tudja, inkább nyivákoljon Vico Torriani a tangóról az éjszakában, mint... – hajtotta le Gordon a fejét, hogy felidézze. – „Úgy csap le akár a pumpa, terád e rumba”.

– Biztos, Zsigmond? Vico Torriani?

Gordon átgondolta, aztán aprókat bólintva fújta ki a levegőt.

– Igaza van. Inkább Sebő meg a rumba, de a szakszofónok helyett, mondjuk, használhattak volna rumbatököket. A hitel kedvéért.

– Mi baja van a szakszofónokkal? – érdeklődött Bodó, és kezét nadrágja zsebébe dugta, amitől hasa még jobban kidülledt, és most már tényleg úgy festett, mint egy túlsúlyos medve.

– Nekem semmi – felelte Gordon. – Csak nem ebben a dalban van a helyük.

– Hanem? Hol van a helyük? – érdeklődött a medvebocs. – Azt nem mondom, hogy egy szakszofón minden esetben jó megoldás, de néha bizony mégis.

Gordon a szemöldökét ráncolta. Bodó mellett, hogy kedélyes diszpozíciójának köszönhetően még akkor is mindenhol szívesen látták, ha nem a legjobb szándék vezette, rendszeresen részt vett a lap rejtvényrovatának elkészítésében, Gordon pedig még a Sebő-féle Kellér-rumbánál is jobban utálta a rejtvényeket, fejtörőket és feladványokat.

– Megoldás? Minek a megoldása? – kérdezte gyanakodva. – Miről beszél, Bodó? Miért nem képes egyszer valamit egyenesen megmondani? Hm? Mennyi az idő? Erre feleljen.

Bodó legyintett, mint akinek csacschaságokra nincs ideje: – Bonyolult város ez, bonyolult emberekkel.

– Nem mondja.

– Nem olyan, mint Amerika, ahol mindent ingyen adnak.

92 – Ezt az ökörséget meg honnan veszi?

Bodó megrántotta vékony vállát. – Tudom, amit tudok.

Gordon mély levegőt vett, és elharapta a tirádát, amit kollegája fejére olvasott volna, lényegében azt elemezve, hogy miért hiszi azt mindenki, hogy ismeri Amerikát, amikor soha nem jártak ott?

– Most mi a baj? – érdeklődött alig lepezett kaján mosollyal Bodó.

– Nincs semmi baj – mondta végül. – De...

– Nincs? – érdeklődött a kövér kis ember. – Az speciel nem baj, hogy nem jut előre az ügyében?

Bodó úgy tett, mint aki szakszofónt fúj. Gordon a fejét rázva nézte, majd széttárta a kezét.

– Melyik ügyemről van szó?

Bodó nem felelt, szemöldökét ugráltatta tükörfényes homlokán, és lábujjhegyen ingott előre, hátra, és fújta tovább a láthatatlan szakszofónt, meg lehetőszen hamisan.

– Jó – legyintett Gordon zavartan. – Szakszofón. Igaza van. Az az ügy.

– Megvan, hogy ki a gyilkos? – kérdezte Bodó enyhén fennhéjázó hangon, amit Gordon kénytelen volt elnézni neki: igaz, hogy három évvel idősebb volt a hírlapírómedvénél, de annak viszont vele szemben volt négy-öt év főrsa a pesti nappalban meg éjszakában, és ha ettől még nem is lett az Otthon Kör elnöke, kivívta a jogot, hogy akár szemtelenkedjen is, ha ahhoz van kedve.

– Nos, ez a Fischer nevű kapitányprotezsált nem nagyon találta meg, de ahogy hallottam, nem is törte össze magát. Nem értem, hogyan lehetett belőle detektív – felelte Gordon.

– Ahogy az apósából kapitány.

– Azaz?

– Gömbös miniszterelnök mindig is híres volt arról, hogy nem felejtí támogatóit és barátait – vakargatta a fülét Bodó. – Ahogy ellenségeit sem.

– Miért hittem azt, hogy ez csak Amerikában divat? – szaladt ki Gordonból.

– Micsoda? A zenészgyilkosság? – csillant fel Bodó szeme.

Gordon a fejét rázta, és legyintett.

– Ferenczy mit szólt hozzá?

– A főkapitány – fújta ki a levegőt a kövérkés zszurnaliszta, akárha pápírtrombitát akart volna hangra bírni – tisztában van mindenki képességeivel. A sajátjával meg pláne.

– A kirelejszomát, Bodó, ezzel meg mit akar mondani? – csattant fel Gordon. – Miért beszél rébuszokban?

– Csak annyit akarok ezzel mondani – ingatta kerek fejét Bodó -, hogy a főkapitány mindenkinek esélyt ad, helyüket pedig a rendőrségen belül teljesítményük határozza meg. Ha egy ügy meg van oldva, akkor le van zárva, nem pedig nyitva, mert azt különösen a főkapitányok nem szeretik.

Gordon legyintett.

93

– Ha így folytatja, maga lehet a miniszterelnök sajtótitkárának utóda.

– Ez hízelgő – mosolygott ismét Bodó, láthatón nem értve a nem is anynyira burkolt célzást. – De Antal Istvánnak a nyomába sem érhetnék.

– Ó, szerintem csak egy kicsit kell összekapnia magát, és menni fog. Rébuszokban semmit mondani, ezt kevesen tudják.

– Nos, inkább lehetnék detektív.

– Mert?

– Mert tudom, hogy ki a gyilkos.

– Tudja?

– Sőt – vigyorgott a meghatározhatatlan korú zsurnaliszta.

– Azt is tudom, hogy hol kell keresni.

– Hol?

– A József utca meg a Madách utca környékén.

– Úgy érte, hogy egy cigányprímás bökte le?

– Én nem értek semmit se sehogyan se – vont a meg nevétségesen vékony vállát Bodó.

– Maga meg a rejtvényei, Béla.

– Genau. Én azokhoz értek.

– És ha tudja, hogy hol kell keresni a gyilkost, akkor miért nem találta meg?

– Hahh! – csapott a hasára Bodó. – Mit érdekel az engem? Nem én vagyok – bökött a mellkasára – a bűnügyi zsurnaliszta, hanem maga, ugyebár – ingatta a fejét bosszantó önelégültséggel, majd sarkon fordult, és elgurult.

Gordon még utána akart szólani, de orrát megcsapta egy igencsak kellemes, és a kellesténél talán egy lehetnyivel erősebb arcszesz illata, amelyről azt állították egybehangzó források, hogy külön a *Színházi Élet* főszerkesztőjének keveri egy rajongó olvasója Párizs egyik legkiválóbb parfümgyárában.

– Főszerkesztő úr – fordult meg Gordon.

– Gordon Zsigmond, hát maga az – nyújtotta kezét Incze makulátlan öltönyében, tökéletesen megkötött nyakkendőjében, erős saszorra alatt magabiztosan, mégsem tolakodóan mosolyogva. – Mit akarhat egy bűnügyi zsurnaliszta ettől a szegény Klánikától, most mondja meg nekem szépen, ettől a tüneményes tehetségű leánytól, akitől oly messze áll a bűn, mint tőlem a világhír.

Gordon a nyakkendőjét nemcsak meglazítani, hanem levenni is kénytelen volt, majd karján lógó öltönye zsebébe dugni, mialatt a József utcán közeledett a Madách utca felé. A Mátyás téren cigánylurkok kergették először egymást, aztán egy csinosan felöltötött kisleányt, aki kacagva szaladt előlük. A Rákóczi út bűze és zaja itt már nem érte el, hallotta, ahogy léptei kopognak a macsaköveken. A Kálvária tér oldalán egy hórihorgas alak állt köszörűsbiciklije mellett, és éppen egy kerekded asszonysággal alkudozott, aki három kést tartott hurkaujjai közt. A köszörűs ujjai ellenben hosszúak voltak, akár egy muzikusé, körme mocskos, akár egy kubikosé, hosszan lenőtt, vékonyszálú haja akár egy részeges színművésze, hangja meg egy pálnéknak edződött mese-mondóé.

– Tessennassága idefigyelni a legalaposabban, tudja már, hogy ezen a kövön emitten – tapogatta meg maga mögött a kopott köszörűkövet – a legfájintosabb japáni acélt is megfenem én, de úgy ám, akképpen, hogy egy igazi, töről lementszett szarumáj sem mondja meg, hogy nem a Fucsi tüzes katlanjában élesítették, hát ezért mondom én, hogy darabja tíz fillér, mert hát ilyet...

– Tíz fillérért a rosseb borogassa magára az összes követ azon a hegyen – fortyant az apró termetű asszonyság –, tíz fillérért magam élezem meg, ezzel a másikkal emitt! – mutatott böllérékére.

– A svéd acélgyáros, Hangamudszén hagyta jóvá a követem, kéremallásan, nem úgy van az, hogy csak úgy élezgetünk, élezgetünk, legyen nyolc fillér, és éhező ludak rágják ki a májamat, ha ennél olcsóbban megcsinálom én ezt itten magának – kapott a fejéhez a köszörűs.

– Tizenkettő a háromért – állta az asszonyság a sarat.

A téren szaladgáló kislány nevetése gurgulázásba fordult át. Gordon odapillantott. Az egyik lurkó egy lócitrom közepén üldögélt, és nagyon nem tetszett neki a dolgok állása.

– Szakadjon be alattam az anyám sírja, amikor virággal terítem be és csókokkal halmozom el a sírkövét, ha kevesebbért megélezem a késeit magának, mint tizenöt fillér! – rikkantotta a köszörűs, Gordon meg már csak azt hallotta, hogy két tenyér csattanása után indul a köszörűkő, és olyan hangok töltötték be a teret, melyek elől sietős iramban igyekezett menekülni.

A Madách utcába érve ismét egészen más hangokat hallott, szomorkás hegedűszó sírását, egy nagybőgő brummogását és szőnyegporolás ütemes puffogását. Gordon megállt az egyik kapu előtt, és bekukkantott. A szürkeköves udvaron négy-öt ember ült törött lábú, időrágta székeken, bokától fölfelé szmókingban, kemény inggel és gallérral, vagy szalónkabátban, páran zsakettben. Szabályos, kifogástalan toalett volt mindegyiken, egyik-másiknak keménykalap is ült a fejébüdján. Bokától lefelé azonban a szmókingos, zsakettes urak meztláb

voltak, a hirtelen jött, szokatlan nagy melegben hiányzott lábukról a cipő. Valamennyi az álla alatt tartotta hegedűjét. A déli napsütésben úszó udvaron mérgesen muzsikáltak, mert minden éjszaka fenmaradó ember házsártos alkonyatig, ezt Gordon pontosan tudta, ezért is igyekezett hetente legalább egyszer az éjszakát ágyban tölteni. Ezek a szmókingos, mezítlásos urak azonban minden éjjel legalább egy óráig fent voltak különböző kocsmákban, lebujokban, multságokban. Mint Gordon kiderítette, az éjszaka még ott sem ért véget nekik, sőt. Ahogy azt a frissen nyílt Palatinus kávéházban a Lipót körúton Balla Vilmos egy csésze igencsak rendes fekete mellett elmagyarázta, a rendes muzsikuscigányok a muzsikálás végeztével szokás szerint kisebb kávéházakban gyűlnek össze, hogy kora hajnalig megtárgyalják a maguk ügyeit. Ilyen alkalmakkor dől el, hogy ki hová, melyik bandába szerződik legközelebb, ki milyen gixert csinált előző éjszaka, és hogy mennyi lett a tényezőzés eredménye.

– Aztán jó egy óra eltelik azzal is, hogy gyűlölnek – jegyezte meg Balla előző este második feketéjét szürcsölvén, mintha soha nem akarna lefeküdni.

– Hogy mit csinálnak? – emelte el Gordon szájától a konyakospoharat.

Balla kedélyesen rácsapott a hasára, amely akkora volt, hogy rendes helyen külön széket érdemelt volna.

– Azt hiszem, soha nagyobb gyűlölet nem létezett még a világon, mint a cigányok jazz zene iránt érzett gyűlölete – jelentette ki.

– A jazz iránt? – tette le Gordon a poharat az asztalra. A Palatinus közönsége egyelőre még csak formálódott, három hét nem is elegendő a fix asztaltársaságokhoz, ám Balla jelenléte némi derűre adott okot a kávéfőző mellett kezét díszkréten tördelő tulajdonosnak.

– Szereti maga a jazzt?

– Hogy a jazzt szeretem-e? – ismételte Gordon.

– A jazzt. Azt. Tudja, szakszofón, dob, gitár, zajkeltés, ének, trombita.

– Nos – felelte lassan Gordon. – Nézze, Vilmos, New Yorkban meg Philadelphiában megkaptam a magam részét a jazzból, és...

– A jazz zene kivette a kalácsot a cigányok szájából – terelte össze ráncait Balla a homloka közepén. – Csak a kenyeret hagyta meg, abból is keveset.

– Mert?

– Ejnye, Zsigmond, hol élt maga! – csattant fel a hírlapíró, a magyar tőzsde lantos krónikása, majd megigazította barna zakója ujjából kilógó ingén a gyöngyház-mandzsettagombot. – Amerikában, tudom, tudom, nem kell mondania, de hát... A szakszofón, az egy gyilkos Budapesten.

– Olyan sok cigánymuzsikus kenyerét vette el?

Balla lebiggyesztette alsó ajkát, aztán megvonta a vállát, amely mozdulatra a mellettük ülő asztalnál himbálózó poéta ijedten hagyta abba poémái rugamai lőállítását.

96 – Azt én nem tudhatom – felelte végül Balla. – Az én primásom, a Farkas, az bírja még, és húzza, de itt vannak ezek a modern helyek – intett körbe kezével, amitől a poéta fűzetje fedezékébe dugta fejét -, ahol aztán csak a modernizmus tombol megállás nélkül. Swing? Így kell mondani, ugyebár.

Így, bólintott Gordon.

– Tudja maga, mi az?

Gordon tudta, Ellington azt játszotta a Cotton Clubban, azzal a förtelmesen ronda mesztic baritonszaksofónossal.

– Na, hát maga történetesen tudja, de most mondja meg nekem, hát mi keresnivalója van ennek a Nagymező utcában? Vagy az Ó utcában?

– Nos – felelte Gordon. – A tánc nem földrajzilag meghatározható dolog, nekem legalábbis ezt magyarázta egy csinos kis nő a Moulin Rogue tánckarából, aki...

– Pontosan – bólintott Balla. – Nem vagyunk mi elmaradva, tudjuk, mi megy Amerikában.

Hogyne, bólintott Gordon.

– Most nagyon sikkes a holdséta.

– Parancsol?

– Holdséta – magyarázta Balla, aztán bánatosan nézegette kiürült csészejét. – Moonwalk – nyitotta száját egy telt, brit hangsúlyú á hangra a zsurnaliszta. – Állítólag ez most a legizgalmasabb dolog a Harlemben.

– Holdséta – ismételte Gordon. – Akkor sem érdekeltek a táncok, amikor Harlemben jártam.

– Nem szeret táncolni?

– Miért, maga szeret?

– Minek néz engem? – villantotta rá híresen szúrós tekintetét a tőzsdetrónikás, Gordon meg kivárt egy ütemet. – Hát persze, hogy szeretek! – viogyott Balla.

– Jó magának – keresgélt Gordon a zsebében. – A táncosnőket viszont...

Az ablak mellett egy asztaltársaság azon vitatkozott élénken, hogy a hamarosan tűrára induló magyar futballválogatottnak ki lesz az első számú kapusa. – Hóry, más sem lehet, csak a Hóry – verte az asztalt egy sápadt férfi, mire a mellette ülő nő villámgyorsan lekevert neki egy tockost, és cigarettától kaparós hangon megjegyezte: – Mondtam, hogy az Újváry lesz, Géza, ne ellenkezz annyit, pláne velem ne – csóválta a fejét, miközben mindenki úgy tett, mintha a Gézának nem lenne vörös a homloka és a füle.

– Mi van a táncosnőkkel? – hajolt egy kicsit közelebb Balla.

– Nos, őket szeretem.
 – Ki nem, most mondja meg, ki nem? – ingatta a fejét. – Ezért is nehéz, ugye.
 – Micsoda?
 – Ez a szituáció emitt a prímásokkal meg a szakszofónosokkal.
 – Amennyiben?
 – Amennyiben, de ezt maga is érti, csak valamiért szeret beszél-
 tetni – mosolygott Balla, és Gordon ellenkezését hamvában fojtotta el feltartott
 tenyerével –, a prímások zenéjére a férfiak táncolnak, a szakszofónosok zené-
 jére meg a nők.

– De még hogy – jegyezte meg Gordon, amint eszébe jutott az a
 két leányból álló francia páros, akikkel előző nyáron ismerkedett meg az
 egyik újonnan nyílt bárban a körúton. – Főleg a modern zenékre.

– Na látja.

– Mit?

– Hogy van annak jó oldala is, hogy a jazz lassan de bizonyosan
 egyre kijebb szorítja a prímásokat meg a cigánymuzikusokat, és nem
 csak Pesten ám, hanem egész Európában – pillantott Balla a semmiből
 az ujjai közé került szivarkára.

– És ezért ölnének?

Balla a szájába dugta a szivarkát, és a pincérfiú biztosította gyu-
 falángba tartotta, aztán kifújta a füstöt.

– Azt maga nálam sokkal, de sokkal jobban tudja, hogy ennél sok-
 kal kevesebért is öltek már. Hogy prímások szakszofónosokat, azt tény-
 szerűen nem tudom, de most nézzen a szíve mélyére, Zsigmond, még csak
 nem is kell a legmélyére, mert tudja a választ. Miért nem ölünk? Én speci-
 – pőfékelt – ölni tudnék egy vajjas olajban aranybarnára sült snicliért bécsi
 krumplisalátával – szegezte tekintetét a pincérre. – Snidlinggel.

– Borjúból? – érdeklődött a pincér.

– Mi másból lehet még rendes sniclit sütni? – dörrent rá Balla, mire a
 pincér eloldalgott, Gordon meg feltette az egyetlen kérdést, amit feltehetett:

– És ha gyilkoskedvű prímást akarnék keresni, akkor hol tehetném?
 Azt hallottam, hogy a Madách utca környékén.

Hogy az udvaron üldögélő muzikusok gyűlöltek-e, vagy öltek-e, Gordon nem
 tudhatta, az mindenesetre bizonyos volt, hogy ha igazi cigánymuzikára vá-
 gyott, akkor jobb helyre nem is jöhetett volna. Az öt ember nem egy étteremnek
 játszott, nem egy kocsmá művelt közönségének, nem egy esküvő alkoholtól és
 vágytól fűtött vendégeinek, de még csak nem is egy maroknyi férfiembernek,
 akik a magányos, elkeseredett táncban látták a megoldást az arcukat ráncba-
 szorító gondokra. Maguknak játszottak, halkán, a maguk zenéjét, nem azt, ami-
 től egy rendes magyar úr pödör egyet a bajszán, és ujjjaival csettinteni kezdett,

hogy ropja a ropnivalót. Fura dallamok, elnyújtott hangok, bánatos bongás töltötték meg a levegőt, itt egy trilla Lehártól, ott egy futam a rádió egyik bonvivánjának repertoárjából, Gordon ezeket mind hallotta, s tudta, hogy tizedét, sőt századát sem érti annak, amit hall, de nem zavarta, a kapunak tá-
98 maszkodott, és hallgatta az udvaron zenélő öregek gyakorlását, mert muzsikus nem attól lesz az ember, fejtette ki neki egyszer egy kapatos konzervatóriumi növendék a Felvidékről, hogy hegedőt vesz, hanem attól, hogy minden nap játszik rajta.

Az öt cigánymuzsikus nem vette észre Gordont, aki a kapunak dőlve azon tanakodott magában, hogy mi legyen az antréja. Azt tudta már, hogy amennyiben zsurnalisztaként lép be, az öregek úgy csukódnak össze, akár az érzékeny kagyló, és úgy változnak át, akár a kaméleon. Itt és most, magukban öt muzsikus voltak, dühös, érző, veszekedő egyéniségek, ám mihelyst megjelenik köztük az uraság, márpedig Gordon az volt, akárhonnai is nézte (és senkit sem érdekelt, hogy nem szerette ezt a szerepet), akkor rögtön egyencigány lesz belőlük, elveszítve minden egyedi vonásukat, tudván: az uraságot csak az érdekli, hogy húzzák, ameddig az úristen el nem szaggatja az összes lószőrt a vonón, és kérdezhet tőlük bármit, értelmes választ nem fog kapni, csupán félszavakat, vállvonogatást, esküdozést, hogy semmiről sem tudnak semmit, vagy ha tudtak is valaha, már elfelejtették, de ha esetleg mégsem, akkor most rögvést elfeledik, ellentétben az uraság kedvenc nótájával, amelyet azonnali hatállyal most akkor el is húznának.

Ekkor megjelent egy hatodik muzsikus az egyik házikóból előlépve, aki olyan apró volt, akár egy nagybacska gyermek, bőre sötét, arca aszott, keménykalapja alól ősz fürtök kandikáltak ki, inas kezében egy gitárt tartott, és így szólt maga mögé:

– Mit akarol te ettől? – emelte fel a hangszert. – Nem jutol te azzal sem mire se, ha eztet pöngeted. Nézd meg, én hova jutottam – csóválta a fejét, és a többiek felé ballagott. Pár pillanat múlva az ajtóban felbukkant egy legény, nem lehetett több tizenöt évesnél, szája fölött már serkent a bajusz.

– Semmi jó nem süli ki abból...

– Maga meg mit akar emitten? – szólalt meg Gordon mögött egy hang. Lassan, szinte unottan fordult meg. Egy harminckörűli tagbaszakadt legény álldogált előtte, mélyen ülő, sötét szemmel, feje búbján mindent látott filckalappal.

– Banda Marcit vagy Vidák Jóskát keresem – felelte Gordon. – Legénybúcsút szervezek, és az én Jenő barátomnak csak a legjobb prímás húzhatja.

– Na, azokat itten aztán meg nem találja – futott nevetésre a férfi szája, kivillantva csalé fogsorát, amiért, ebben Gordon biztos volt, leányok tucatjai éltek-haltak. – Azok, na, azokat a Svábhegyen keresse. Ott van nekik palotájuk.

– Ne mondja.

– Most mondtam.

Gordon a fejét csóválta.

– Akkor fölöslegesen jöttem volna ide.

– Ha maga mondja.

– Hol is játszanak?

– A Banda Marci bácsit vagy a Ritzben találja, vagy az Angolparkban az úr.

– És azok amott? – intett fejével Gordon az öt öreg felé, akik gyanakvó tekinteteket vetettek néha feléjük. Az ég dörrent egyet, de senki sem vette komolyan a bolondos meleg időben a vihar közeledtét.

– Azok? Vén trógerék azok már – húzott egyet a nyakán a fiatalember.

– És a gitáros?

– A gitáros? – legyintett a fiatalember, akárha most vette volna hírért, hogy a vetésben három vaddisznó tombolt egész éjjel. – Az a Rezső.

– Gitárral? Csak nem jazz-zenész?

A fiatalember nevetése majdnem olyan vonzó volt, mint a mosolya.

– Ugyan, nem szereti az a jazzt, csak a bluest – mondta, az u és e hangokat külön ejtvén. – Tudja, az olyan amerikai négerzene.

– Tudom.

– Ottan tanulta a Rezső, mertháthogy ottan élt – villant megint a csalé mosoly, és ezúttal két, egymásnak támaszkodó fog közül egy fogpiszkáló is előbukkant. – A nevit is onnét hozta.

– A Rezsőt?

– Nem aztat, hanem a Cukorborsót.

– Ő a Cukorborsó? – csodálkozott Gordon. – Az a kis ember? Hát tudja, milyen híre van neki?

– Milyen? – nézett rá a fiatalember erős megütközéssel.

– Hogy milyen hirtelen haragú, vérszomjas egy alak az – súgta hangosan Gordon, igyekezvén minél jobban belecsúszni a terézvárosi úri ficsúr szerepébe. A fiatalember szemöldöke összerándult az orra fölött, szemét forgatta, majd erősen hunyorítva Gordonra nézett.

– Mit mondott az úr?

– Nem az? – táncolt vissza Gordon megrántva a vállát. – Ezt hallottam a Rezsőről.

– Kitől?

– Hát ez az, látja – bólintott egy nagyot Gordon. – Hogy már magam sem emlékszem. Valamelyik éjjel a Nagymező utcában belefeledkeztünk egy ferbli-partiba, ott mondta valaki, de annyian mondtak ott annyifélet, hogy...

– Na akkor majd én! – szakította félbe a fiatalember.

– Maga mi? Vérszomjas? Hirtelen haragú?

– Majd én húzom a talpalávalót a cimborája búcsúján – düllesztette ki a mellét a fiatalember. – Lakatos Flórián, kérem tisztelettel, és nincsen olyan nőta, amit mi ne tudnánk. De ha van, akkor csak mutassa meg a kottát egy pillanatra, és már húzzuk is, vagy ha kotta nincs, csak futyolni tesszen, 100 aztán...

– A Rezső is?

– Ő? Hát ő már kéremallásson, ő már nem nagyon hegedől, nem is nagyon muzsikál már bandában sem, egyedül szokott nagynéha a Három Fillérben, meg itten, a házában, amott – intett az egyik kis vályogház felé. – Szóval aztat mesélik, hogy Ámerikában valami utat épített, és ottan történt valami egy nagy emberrel meg egy kicsi talicskával, tudja, és hát azóta a gitár meg az a blues, ha arra szottyán a kedve, és még...

– Na idefigyeljen...

– Lakatos Flórián.

– Na idefigyeljen Lakatos, megígérem magának, hogy ha a Banda Marci nem ér rá, akkor eljövünk magához a haveremmel ketten, meghallgatjuk, aztán ha úgy húzza, ahogy azt kell, akkor maga jön a búcsúra.

– Banda kell?

– Mindig kell egy banda – bólintott Gordon, és már a kilépőjét tervezve. Ha most ügyesen elillan, Lakatos csak arra emlékszik majd, hogy volt itt egy ficsúr, aki valamiféle legénybúcsúra keresett cigánybandát, nem pedig arra, hogy a Cukorborsó Rezsőről faggatták, akire igencsak ráillett a csapos személyleírása, meg még tucatnyi öreg cigánymuzsikusra, akinek az ínyéből elfogyott a fog, újjából az erő, szívéből a kedv, mert ha az ember minden éjjel kiteszi a szívét, rálógatja a vonóra, akkor a lószőr sokkal, de sokkal gyorsabban vásik a szív súlyától, mint rendes esetben.

4.

Gordonnak beletelt majdnem egy hetébe, mire ott találta Rezsőt a Három Fillérben, a Vörösmarty utcában, és ezidő alatt egyszer sem feledkezett el az apró emberről, meg a másikról, a véres tócsában a Klauzál téren. Nem is tehetett volna, mert Lukács annyit szekálta, hogy a végén már maga is kezdte unni az egészet. Lukácsot nem érdekeltte, hogy Fischer detektív látványosan a folyó ügyek stócéjának legaljára tette az Esperes aktáját, pedig Gordon magyarázta neki, hogy a kapitányprotezsált egyfelől talán közepes detektív, ám másfelől meg pocskék, mert ahogy hallotta, szeret ügyeket gyorsan megoldani az íróasztala mögül, úgy hajlítván a tények vonalát, hogy azok az ő elképzelésével fusanak párhuzamban. Lukács erre azzal tromfolt, hogy mutasson neki egy detektívet, aki lelke legmélyén nem ilyen, s amikor Gordon éppen sorolni kezdte

volna, a szerkesztője csak legyintett, mondván: mendemondára nem alapozhat semmit, se cikket, se kellemetlen pletykát, támadást pedig egy kerületi kapitány veje ellen a legkevésbé sem.

Gordon rántott egyet a nyakán, bement a kapitányságra, és az egyik sarokban egy fogalmazóval beszélgetett, a másikon egy rendőr- 101
őrszeggel, a botrányos állapotban lévő harmadik emeleti mellékhelyi-
ségben pedig egy tisztviselővel, és persze a sajtóirodán szinte mindegyik
kollegával. Aztán elment a Bonctani Intézetbe, az elejétől a végéig elolvasta a
halottkémi jelentést, beszélt a halottkémekkel, végül fogta magát, és egy egész
délutánt meg egy fél estét rászánt arra, hogy az Esperes rokonaival és
szomszédaival társalogjon a Ferencvárosban, a Soroksári út egyik mel-
lékutcájában, a vágóhíd mögött.

Dolga végeztével sem lett jobb a kedve, mint előtte volt, bár ezt egyáltalán nem is várta. Az Esperes a tüdejét is kifújta a gyerekeiért, amióta a feleségét eltemette. Fújta a szakszofónját, ha kellett, ha nem, fújta a bandában a Klauzál téren, fújta egy másikon a Magyar utcában, fújta esküvőn, temetésen, bálban és bálon kívül – bárhol és bármikor, ahol fizettek érte. A szomszédok két dologban értettek egyet: az Esperes mindent megtett a gyerekeiért, és mindenki kerülte őt, mint a beomlott falú budít az utca végében. Gordon meg tudta érteni a szakszofónost, aki minden éber percét zenéléssel, zajban és füstben töltötte. Kinek lett volna kedve ezek után kövér öregasszonyokkal és barnafogú vénemberekkel diskurálni arról, hogy régen minden jobb volt? Az Esperes nem diskurált senkivel, nem nagyon szeretett ő senkit, és mások sem nagyon szerették őt. A Klauzál utcai banda tagjai pillanatok alatt találtak a helyére egy másik muzsikust, könnyet ők sem ejtettek érte, bár a dobos talán mintha egy kicsit sajnálta volna őt is, meg a családját is. Még az anyját is elzavarta minden nap, hogy nézzen rá a gyerekekre. Mancika, a legnagyobb leány pár hónapja lett nagykorú, hirtelen az ő nyakába szakadt a család összes baja, a két kisebb testvére meg a bűdös kis lakás fenntartása. A dobos anyja hol főzni segített, hol takarítani, hol alkalmi állást kerített neki. A dobos végül a társait is rávette, hogy ugyanúgy rendezzenek gyűjtést a gyerekeknek, ahogy az Esperesnek szerveztek, amikor a feleségét temette.

Gordon akárkivel beszélt, mindenki ugyanazt mondta: a szakszofónos kellemetlen ember volt, kedvetlen, mogorva, egyedül akkor ült mosoly az arcán, amikor azt a nyavalyás hangszert fújta. Amikor nem fújta, kötekedős volt, kurta és goromba. Mint kiderült, a Tivadar nevű fiúgyermek is megérdemelte a pofonok egy részét, mert rossz társaságba keveredett. Gordon nem talált mást, mint egy szomorú alakot szomorú élettel, azt meg már erős tíz éve tudta, hogy kellemetlen emberek is esnek gyilkosság áldozatául, olyanok, akikkel csak erőlködve lehet együtt érezni, akiket csak nehezen lehet sajnálni, ám nem esett

abba a hibába, amibe ez a Fischer nevű divatmajom, aki úgy viselkedett, mintha az Esperes csak azt kapta volna, amit megérdemelt, és „szerelemfélézés”-ből fakadó emberölésként kezelte az ügyet, ismeretlen elkövetővel, amivel Gordonnak csak két problémája volt. Először is senki még egy szóval sem említette, 102 hogy az Esperesnek bármiféle nőügye lett volna, másodszor meg a nyomorult szakszofónosnak emésztési zavarból és problémás fogazatból kifolyólag erős szájszaga volt, ami miatt inkább taszította, mint vonzotta a nőket.

De Gordon talán nem is kapálózott volna annyira Fischer detektív „szerelemfélézés” elmélete ellen, ha egyik reggel azzal nem fogadja Lukács:

– Holnap reggel mindenképpen legyen ott a rendőrségi sajtóirodán – billegette két ujjá között boszorkányos gyorsasággal piros irónját.

– Minden reggel ott vagyok.

– Most végre pontot tehet ennek a szakszofónos gyilkosságnak a végére.

Gordon keze megállt a szerkesztő ajtajának kilincsen.

– Hogyan? – fordult hátra kezében a kilinccsel.

– Fischer detektív letartóztatott egy fiatal cigányprímást a Király utcából.

– És miért tette?

– Mert állítólag nagy hangon szidta a jazz-zenészeket, szidalmazta őket elég cifrán, és...

– Mennyire volt részeg?

Lukács vállat vont.

– Amennyire elvárható.

– Mire bevitték a kapitányságra – markolta meg Gordon erősen a kilincset –, és csodák csodájára a fiatalember reggelre töredelmesen bevallotta a gyilkosságot.

– Valahogy úgy – nézett rá Lukács. – Mert ez ellen magának van kifogása?

– Miért, magának nincs? – hőkölt hátra Gordon. – Nyakamat rá, hogy Fischer elmélete semmit sem ér. Se így, se úgy. Ha nem talált szeretőt, talált egy bűnbakot. Munka meg nyomozás gyanánt.

– Akkor Fischer mindent tud arról, hogyan kell detektívnek lenni – pillantott rá a szivarfüstön keresztül Lukács.

– Ez se ér sokat – legyintett Gordon. – Se a szerelemfélézés, mert nincs szerető, se a bűnbak, mert részegen sokmindennel dicsekszik az ember, de gyilkossággal ritkán, meg a harmadik tippnek sincs sok teteje – nézett Lukácsra. – Az egy ökörség. Hogy ezért öljön valaki. Mert hogy a cigánymuzsikusok gyűlölik a jazz-zenészeket. Ugyan már.

– Az lehet, hogy ugyan már – mosolygott jókedély nélkül a szerkesztő -, viszont Fischernek van egy gyanúsítottja, ráadásul őrizetben, aki mindent bevallott.

– Meg legalább öt olyan detektívje, amelyeknek akkora a tenyere, mint rendes háztartásban a sparhelt – jegyezte meg szárazon Gordon.

– Nem tudom, mire akar kilyukadni, időm sincs megvárni – pillantott rá Lukács István, és szívott egy nagyot a szivarjából -, de holnap reggel mindenre fény derül, délben adhatja le a cikket a megoldott bűnügyről – fejezte be szárazon. – Tízkor lapzárta – tette még hozzá, fel sem pillantva a kéziratkötegből. – Addig van ideje, akármit is akar vagy tud még csinálni, amit az elmúlt tíz napban nem tudott, mert jön nekem az elméletekkel meg a cáfolataival, meg az ökörségekről tartott értékeléseivel, de hacsak nem írt suttyomban egy cikket, akkor még egy gyatra sztorit se nagyon kaptam magától. 103

Gordon betette maga mögött az ajtót, és azzal a lendülettel a kapitányságra indult. A letartóztatott cigányprímással nem beszélhetett, ezt pontosan tudta, így meg sem próbálta, de addig nyitogatott és csukogatott ajtókat, beszélgetett és kérdezett, míg nem talált egy szolgálaton kívüli őrszemet, aki egy csomag egyiptomi cigarettáért cserébe elmondta neki, hogy a fiatal primás az anyját gyászolva öntött fel a garatra, és hordott össze mindenfélét a Király utca összes kocsmája összes vendégének, de hát ez a Fischer, rántotta meg a vállát a nagydarab őrszem, amint zsebébe csúsztotta a finom cigarettát, ennek most felfele száll a csillaga, pláne, hogy az apósa röpteti, és ha egyszer Fischer azt mondja, hogy igaza van, akkor az van neki. Igaza.

– Hm – bólintott Gordon, majd tüzet adott az őrszemnek, azzal lesietett az emeletről, ki az októberi tavaszba, hogy a Zrínyi utcából hazasétáljon a Lovag utcába, mert a Három Fillérbe ilyen jólöltözöttek mégsem állíthatott be.

* Rendhagyó játékra invitáljuk kedves olvasóinkat. A novella első részében öt bekezdés első betűjét összeolvasva kapunk egy szót, ahogy a második részénél is. Aki bármelyiket beküldi ímélnél (jasz.attila@ujforras.hu), az megkapja emailben a novellát a teljes terjedelmében.

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM és az EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
anyagi támogatásával jelenik meg.
Terjeszti a Budapesti, a Nemzeti és a Vidéki HIRKER RT.
és alternatív terjesztők

Szerkesztők

JÁSZ ATTILA – Csendes Toll (főszerkesztő)
PAPP MÁTÉ (költészet rovat: mahbija@gmail.com, zene online rovat)
REICHERT GÁBOR (kritika rovat: reichertgabor87@gmail.com)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (főszerkesztő-helyettes, próza rovat: szenazol@gmail.com)

Lapterv és műszaki szerkesztés
SELLYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak

BUCSI-KOVÁCS ANIKÓ
HEGEDŰS GYÖNGYI
MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR
PENCs ATTILA
RADNÓTI ÁDÁM
SZŰCS BALÁZS PÉTER

Tiszteletbeli munkatársak

BUJI FERENC
CSEKE ÁKOS
MONOSTORI IMRE
MUZSNAY ÁKOS
VASADI PÉTER

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer

Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2836 Baj-Szőlőhegy 2722/4

E-mail: jasz.attila@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu

Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címen. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.

ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.

Készült a Sollers Kft. nyomdájában Tatán.